

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 72 0 P 086368 23 Rev
Banjaluka, 17.10.2023. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci, u vijeću koje čine sudije: Gorjana Popadić, predsjednica vijeća, Biljana Tomić i Senad Tica, članovi vijeća, u pravnoj stvari tužitelja M.M. iz G.K., koga zastupa punomoćnik S.R., advokat iz B., protiv tužene N.M. iz S., koju zastupaju advokati iz Zajedničke advokatske kancelarije K.-B., iz G., radi izmjene odluke o izdržavanju, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj: 72 0 P 086368 22 Gž od 16.01.2023. godine, na sjednici održanoj dana 17.10.2023. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Gradišci broj: 72 0 P 086368 20 P od 21.4.2022. godine, odbijen je zahtjev tužitelja da se izmijeni presuda Osnovnog suda u Gradišci broj: 72 0 P 070093 18 P od 05.4.2019. godine u dijelu kojim je obavezan da doprinosi izdržavanju maloljetnog djeteta, Ž.M., mjesečni iznos od 550,00 evra, tako da se obaveže da taj doprinos plaća u iznosu od 250,00 evra mjesečno do 10. u mjesecu počev od dana podnošenja tužbe, pa ubuduće, sve dok za to budu postojali zakonski uslovi ili do drugačije odluke suda. Obavezan je tužitelj da tuženoj nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 2.768,50 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od presuđenja do isplate.

Presudom Okružnog suda u Banjaluci broj: 72 0 P 086368 22 Gž od 16.01.2023. godine, žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Blagovremenom revizijom drugostepenu odluku pobija tužitelj zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se osporena presuda preinači tako da se udovolji tužbenom zahtjevu i obaveže tužena da mu nadoknadi troškove postupka uvećane za troškove postupka po žalbi i reviziji, ili da se drugostepena presuda ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tužena osporava njene navode i predlaže da se odbije kao neosnovana.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja da se izmijeni ranija sudska odluka kojom je obavezan da na ime izdržavanja svoga maloljetnog sina Ž. doprinosi određeni mjesečni iznos na način da se taj iznos od 550,00 evra snizi na 250,00 evra mjesečno.

Tokom postupka pokazalo se nespornim da je pravosnažnom presudom Osnovnog suda u Gradišci broj: 72 0 P 070093 18 P od 05.4.2019. godine razveden brak parničnih stranaka; da su njihova maloljetna djeca Ž.M. i K.M. povjereni na zaštitu i vaspitanje majci (ovdje tužena), a tužitelj obavezan da na ime izdržavanja maloljetne djece plaća mjesečno za Ž. 550,00 evra, a za K. 150,00 evra počev od dana presuđenja pa nadalje dok se ne izmijene prilike koje bi uzrokovale izmjenu presude u ovom dijelu.

Nije sporno da je maloljetni sin Ž. (u odnosu na kojeg se traži izmjena odluke o visini doprinosa za njegovo izdržavanje) rođen ...2013. godine iz čega proizlazi da je u vrijeme donošenja naprijed spomenute ranije presude imao nepunih šest godina, a da sada ima preko 10 godina. Radi se o djetetu sa posebnim potrebama (sa dijagnozama: Epilepsia, Paralysis cerebrialis, Bronchitis ac, Retardatio mentalis gravis, Amaurosis, Caries dentium, St. post asphyxio neonatalis gravis) koje ne može samostalno da sjedi i drži glavu, da se hrani samo kašastom hranom (na slamku) i da zbog posebne ishrane (zbog neuhranjenosti) mora svakodnevno da koristi energetske napitke koji koštaju po 7,00 KM, te su mu u ishranu svakodnevno uključeni i orašasti plodovi, te druge posebne namirnice, a zbog opšteg zdravstvenog stanja su mu potrebna pomagala i stalni nadzor i briga drugog lica.

Tužena zajedno sa maloljetnom djecom živi u iznajmljenom stanu za koji samo režije iznose 300,00 KM, za liječenje maloljetnog sina primorana je da nabavlja lijekove u inostranstvu koje mjesečno plaća oko 225,00 KM. Dijete je pod stalnim nadzorom ljekara i potrebna mu je briga, pomoć i pažnja majke (tužene) svih 24 sata. Tužena nije zaposlena, niti se zbog naprijed opisanih okolnosti može zaposliti. U zadovoljavanju osnovnih životnih potreba, pomažu joj roditelji i braća.

Tužitelj živi i radi u Nj.. Odmah po razvodu braka sa tuženom zaključio je novi brak i u tom braku stekao dvoje maloljetne djece. Ostvaruje mjesečnu platu u iznosu od 1.700,00 ili 1.800,00 evra, kaže da prima socijalne dodatke na djecu, tako da su mu mjesečna primanja oko 2.000,00 evra. Žena sa kojom je zaključio drugi brak nije zaposlena. Kaže da je zbog ponovne ženidbe i proširenja porodice morao preseliti u veći stan, čiji najam plaća 780,00 evra. Na ime izdržavanja maloljetne djece (prema sopstvenom priznanju) nije redovno plaćao iznose određene naprijed navedenom pravosnažnom presudom, niti je na neki drugi način doprinomio njihovom izdržavanju, pa se iz tog razloga protiv njega vodi izvršni i krivični postupak. Sina Ž. uopšte ne posjećuje, niti ga vodi kod sebe.

Nakon provođenja i ocjene brojnih dokaza i na osnovu cjelokupnih rezultata postupka, na osnovu čega su utvrđene naprijed navedene činjenice, nižestepeni sudovi su, i po ocjeni ovog suda, opravdano zaključili da se nisu ispunili uslovi za izmjenu ranije odluke o visini izdržavanja maloljetnog Ž., slijedom čega su odbili zahtjev tužitelja temeljeći svoju odluku na odredbi člana 82, 232. stav 2, 253. stav 3. i 263. stav 1. Porodičnog Zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 54/02 do 56/19 – u daljem tekstu PZ).

Odluke nižestepenih sudova su pravilne i zakonite.

Međusobno izdržavanje porodice i drugih srodnika je njihova dužnost i pravo u smislu odredbe člana 231. PZ s tim što su roditelji prvenstveno obavezni da izdržavaju maloljetnu djecu i u izvršavanju te obaveze moraju da iskoriste sve svoje mogućnosti (član 232. stav 2. PZ). Roditelji su dužni da izdržavaju svoju maloljetnu djecu čak i onda kada bi to išlo na štetu njihovog vlastitog izdržavanja.

Obavezu roditelja da izdržavaju svoje maloljetno dijete, koje nije u mogućnosti da se samo o sebi stara, treba shvatiti tako da je čak i nezaposleni roditelj, slabih materijalnih mogućnosti, ili onaj koji ima obavezu izdržavanja i druge djece, dužan nastojati, makar uz povećana zalaganja, da obezbijedi nužna sredstva potrebna za egzistenciju djeteta, te se zato, bez obzira na eventualno dobre materijalne prilike drugog roditelja (što ovdje nikako nije slučaj, jer je majka (tužena) kao

drugi roditelj nezaposlena i s obzirom na zdravstveno stanje djeteta bez mogućnosti da se zaposli i ostvari bilo kakvu zaradu, a nije dokazano niti je iznesena tvrdnja da posjeduje bilo kakvu imovinu iz koje bi mogla ostvariti prihod za sebe i djecu), može u potpunosti ili djelimično osloboditi ove obaveze, odnosno sniziti već dosuđeno izdržavanje, samo ako dokaže da za to postoje posebno opravdani razlozi što – prema utvrđenom činjeničnom stanju – nije slučaj kod tužitelja.

Sud je o izdržavanju maloljetnog djeteta dužan odlučiti po službenoj dužnosti (član 265. PZ). Na taj način se štiti interes djece utvrđen odredbom člana 36. Ustava Republike Srpske, a konkretizovan odredbom člana 6. PZ, prema kojoj su roditelji dužni da se staraju o životu i zdravlju svoje djece, kao i o njihovom podizanju, vaspitanju, obrazovanju i izdržavanju, kao i brojnim drugim odredbama istog zakona koje nalažu sudu da u rješavanju bračnih sporova i drugih porodičnih odnosa naročito vode računa o interesu maloljetne djece pri čemu nije ograničen dispozicijom stranaka, nego može provoditi dokaze i određivati privremene mjere i po službenoj dužnosti (član 72, 74, 265. i drugi).

U sporovima za izdržavanje, sud je – prije svega – dužan utvrditi potrebe lica koje traži izdržavanje, uzimajući u obzir, kada je u pitanju maloljetno dijete, njegov uzrast, njegovo imovno stanje, zdravstveno stanje, i druge okolnosti od kojih zavisi ocjena njegovih potreba, ali i mogućnosti lica koje je dužno davati izdržavanje, uzimajući u obzir sva njegova primanja i stvarne mogućnosti da stiče povećanu zaradu, kao i njegove vlastite potrebe i zakonske obaveze po osnovu izdržavanja. Navedene okolnosti su promjenjive, pa je iz tih razloga i predviđeno, odredbom člana 263. PZ, da se odluka o izdržavanju djeteta i o visini doprinosa može mijenjati.

Izdržavanjem se zadovoljavaju potrebe djeteta, neophodne za obezbjeđenje njegove egzistencije i obezbjeđenje standarda približnog onom koji imaju roditelji, korigovan standardom okoline u kojoj dijete živi. Pri tome je kod određivanja visine doprinosa na ime izdržavanja, opredjeljujuća potreba djeteta. Zato treba voditi računa o tome da se dosudi iznos koji će te potrebe zadovoljiti, bez obzira na eventualno mala mjesečna primanja roditelja koji je obveznik plaćanja doprinosa i njegovu obavezu da izdržava i drugu djecu, jer je taj roditelj dužan da iskoristi sve svoje mogućnosti, te uloži i pojačane napore kako bi obezbjedio pristojnu egzistenciju svome djetetu (član 232. stav 2. PZ). Štaviše, budući da dijete ne boravi kod roditelja koji se obavezuje na plaćanje izdržavanja, pa je time oslobođen svakodnevne i cjelodnevne brige oko zaštite, vaspitanja i čuvanja djeteta, njegove mogućnosti za sticanje dodatnih sredstava su tim veće.

Ovo naročito kada se ima u vidu da su u ovom slučaju, potrebe izdržavanog djeteta, zbog njegovog zdravstvenog stanja daleko veće (koristi posebnu ishranu, pomagala, razne skupe lijekove koji se nabavljaju iz inostranstva, sirupe, proteinske napitke, razne kašaste suplemente i drugo, što svakodnevno, prema priloženim računima, nabavlja tužena kao majka), od potreba djeteta njegovog uzrasta koji nema posebne potrebe, te da iz tog razloga majka (tužena) ne može da se zaposli i stiče zaradu.

Tuženi radi i za svoj rad prima platu. Istina, u međuvremenu je stekao i drugih dvoje djece koje je po zakonu dužan izdržavati, kao i maloljetnu kćerku K., koja živi kod tužene i njoj je ranijom odlukom povjerena na zaštitu i vaspitanje. Maloljetni Ž., koji je takođe povjeren majci (tuženoj) je, kako je naprijed rečeno, dijete sa posebnim potrebama pa ta činjenica, sama po sebi, kako ispravno obrazlažu i nižestepeni sudovi, iziskuje veća sredstva za njegovo izdržavanje u odnosu na neko drugo dijete, a kako je u međuvremenu i porastao, njegove potrebe su se i povećale u odnosu na vrijeme kada je donesena ranija odluka, čija se izmjena traži, slijedom čega nema osnova da se doprinos tužitelja njegovom izdržavanju, dosuđen ranijom presudom, snizi.

Tužitelj je u međuvremenu stekao još dvoje djece. Nema sumnje da je i njih dužan izdržavati i da je utoliko njegovo finansijsko stanje pogoršano. On, zapravo na ovoj činjenici i okolnosti da je njegova sadašnja supruga nezaposlena, temelji svoj zahtjev za izmjenu ranije odluke, odnosno traži sniženje doprinosa koji je dužan davati za izdržavanje svog sina Ž. Međutim, kod drugih, naprijed opisanih okolnosti, i po ocjeni ovog suda, za to se nisu stekli uslovi. Naime, obaveza izdržavanja maloljetnog djeteta (pogotovo kada to dijete ima značajne zdravstvene tegobe, kao u ovom slučaju) ima prvenstvo u odnosu na druge obaveze roditelja, pa čak i u odnosu na zakonsko izdržavanje bilo kojeg drugog srodnika. Zato okolnost što sadašnja supruga tužitelja, s kojom je stekao dvoje djece, nije zaposlena (na koju okolnost se stalno poziva) nije relevantna za određivanje visine doprinosa za izdržavanje maloljetnog Ž. Štaviše, i ona je kao drugi roditelj dužna, zajedno sa tužiteljem, doprinositi izdržavanju njihove zajedničke djece i ta obaveza nije samo na tužitelju. U svakom slučaju, njegova obaveza da izdržava i kasnije stečenu djecu ne može ugroziti pravo maloljetnog Ž. da njegovom izdržavanju doprinosi tužitelj (otac) i to, zbog svih naprijed navedenih okolnosti, u mjeri kako je to određeno ranijom presudom.

Budući da maloljetni sin Ž. ne živi kod tužitelja (sva briga oko njega je na tuženoj, kao drugom roditelju) on se, kako je već rečeno, može dodatno radno angažovati u sticanju sredstava za podmirenje svojih potreba i potreba sve svoje djece, za razliku od tužene, kao drugog Ž. i K. roditelja, kojoj svakodnevna briga i staranje samo o Ž. (a tu je i kćerka K.) to onemogućava i koja nema nikakvih prihoda, ni mogućnosti da ih ostvari, niti imovine iz koje bi mogla sticati kakav takav prihod.

Slijedom izloženog uzimajući u obzir naprijed utvrđeno činjenično stanje, odnosno s jedne strane potrebe maloljetnog Ž. (a sud se prvenstveno ima rukovoditi interesima djeteta) i s druge strane mogućnosti tužitelja da obezbijedi sredstva za izdržavanje sve svoje djece, imajući u vidu doprinos majke (tužene), kao drugog roditelja, koja zbog njegovog zdravstvenog stanja dijete ne može ostaviti ni na tren bez nadzora (pa tako nije u mogućnosti da se zaposli ili na neki drugi način ostvari zaradu) – nisu pogriješili nižestepeni sudovi kada su odbili zahtjev tužitelja da se njegov doprinos za izdržavanje maloljetnog sina Ž. snizi.

Iz naprijed navedenih razloga revizija tužitelja se ukazuje neosnovanom, pa je kao takva odbijena, na osnovu odredbe člana 248. Zakona o parničnom postupku ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 58/03, 85/03, 47/05, 63/07, 49/09 i 61/13).

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić